

NEAMUL DE NOBILI BASARABENI MĂCĂRESCU

Nicolae Iorga afirma că ceea ce ne interesează e istoria „faptelor și suferințelor acestei ființe sălbatice, violente brutale, bune, nobile, liniștite, a acestei ființe pătate și pure, care e noi înșine”¹. În esența ei, concepția lui Nicolae Iorga este idealistă; factorii materiali, deși n-au fost niciodată ignorați de istoricul român – dovadă nenumăratele sale studii și sinteze închinat diverselor aspecte ale vieții economice, – rămân totuși la periferia scenei istorice, simple decoruri, care nu participă decât pasiv, indirect și, deci, fără nici un rol important la marea dramă care se joacă pe scenă. Rolul principal îl dețin ideile, stările de spirit, mentalitățile colective², căci „în ciuda miopilor sau a interesaților care nu văd ori nu vor să vadă decât factorul material al acțiunilor sociale, stările de spirit sunt acelea care domină totul”³. Pornind de la această idee, putem afirma cu certitudine că este insuficient și incorect a reconstrui o imagine reală și completă a istoriei Basarabiei, fără a ține seama de activitatea locuitorilor teritoriului dintre Prut și Nistru, de starea afectivă a personalităților, a oamenilor de rând sau a colectivelor, de starea sufletească, de mentalul lor, de modul de gândire, care au influențat și au determinat diverse fenomene în viața în care au trăit și le-a marcat existența.

Din acest considerent, în articolul de față vom analiza activitatea și viața nobilimii din Basarabia pe parcursul secolului al XIX-lea, având drept studiu de caz o familie veche aristocratică din Moldova – familia de nobili Măcărescu.

Ca izvor de bază în studierea acestei probleme ne-a servit „Dosarul familiei Măcărescu”, depozitat în fondul „Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia”⁴. În plus, pornind de la ideea că reprezentanții familiei de nobili Măcărescu, pe parcursul sec. al XIX-lea, au fost implicați în diverse litigii funciare, documentele păstrate în Arhiva Națională a Republicii Moldova referitoare la această problemă ne vor servi drept sursă suplimentară în studierea istoriei acestei familii nobiliare⁵.

Analizând dosarul sus-numit, constatăm că pe parcursul secolului al XIX-lea reprezentanții familiei Măcărescu au optat pentru confirmarea și reconfirmarea rangului nobiliar la Comisia pentru examinarea dosarelor familiilor nobiliare⁶ înscutată în acest sens în Basarabia.

Prima cerere pentru confirmarea statutului social de nobil a fost depusă de Teodor și Pavel Măcărescu. Titlul nobiliar al acestora a fost confirmat în baza adeverinței emise la 5 decembrie 1820 de către domnul Principatului Moldova, Mihail Suțu, prin care se confirmă că, în 1802, Pavel Măcărescu a primit rangul de al II-lea postelnic, iar Teodor – cel de sardar⁷, ceea ce le dădea dreptul să dețină în continuare titlul de nobil. În baza documentelor prezentate, sardarul Teodor Măcărescu, fiul său, Mihail și postelnicul Pavel Măcărescu au fost confirmați în categoria nobilimii din Basarabia și incluși la 27 octombrie 1821⁸ în Partea I a Cărții Genealogice a neamurilor nobile din Basarabia. Ulterior, Departamentul de Heraldică, prin decizia nr.14459 la 31 iunie 1845, a reconfirmat noblețea acestora⁹.

¹ Nicolae Iorga, *Despre concepția actuală a istoriei și geneza ei* // Generalități cu privire la studiile istorice, ediția a III-a, București, 1944, p. 16.

² Mircea Suci, *N. Iorga și istoria mentalităților* // Studii și materiale de istorie medie, volumul XI, 1992, p. 147.

³ N. Iorga, *Permanențele istoriei* // În Generalități cu privire la studiile istorice, ediția a III-a, București, 1940, p. 252.

⁴ *Arhiva Națională a Republicii Moldova* (în continuare: ANRM), F. 88, inv. 1, d. 769.

⁵ ANRM, F. 8, inv. 1, d. 86.

⁶ Comisia pentru examinarea dovezilor prezentate de nobili din Basarabia în vederea acordării titlului de nobil – comisie provizorie înscutată în 1816 pentru cercetarea nobleței familiilor boierești din Basarabia. A se vedea detaliat: Valentin Tomuleț, *Basarabia în epoca modernă (1812-1918), (Instituții, regulamente, termeni)*, vol. I, Chișinău, 2012, p. 304-307.

⁷ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 2.

⁸ *Ibidem*, f. 15.

⁹ *Ibidem*, f. 15 verso.

Documentele prezentate de familiile nobiliare pentru confirmarea titlului nobiliar servesc drept sursă pentru studierea provenienței lor. Astfel, Ion Măcărescu prezintă drept argument al provenienței sale nobiliare un document din care reiese că acesta are ca strămoși „Mihail Măcărescu, vornic de poartă, Ștefan Măcărescu, mare comis, Vasilii Buhaescul (după mama Măcărescu), mare paharnic, Afanasie Măcărescu, camarăș de izvoade, Andrei Măcărescu, al doilea paharnic, Constantin Măcărescu, protoieru”¹. La fel, Ion Măcărescu argumentează că pe linie maternă este urmașul căpitanului Nestor Cantemir, însă documentele domnești doveditoare au fost pierdute în urma companiilor de jaf ale tătarilor². Veridicitatea documentului respectiv nu poate fi pusă la îndoială, deoarece a fost semnat de persoane oficiale. Prezentul document fiind semnat de către Mitropolitul Iacob, Ghersim, episcop de Huși și de boierii: Constantin Balș, mare logofăt, Ștefăniță Sturza, logofăt, Nicolae Roseti, logofăt, Iordachi Cantacuzino, logofăt, Iordachi Balș, vistiernic, Sandulachi Sturdza, marele hatman, Grigorii Sturdza, vistiernic, Grigoraș Bașotă, ban etc.³ Deci, acest document pus la dispoziție de reprezentanței familiei Măcărescu confirmă că strămoșii lor au deținut diferite funcții boierești în Moldova ceea ce dovedește și originea lor nobiliară.

Deși Teodor și Pavel Măcărescu au fost recunoscuți în rang nobiliar, fiindu-le acordate toate privilegiile specifice acestei categorii sociale, urmașii lor au fost nevoiți pe parcursul secolului al XIX-lea să opteze pentru confirmarea și reconfirmarea nobleței.

La 9 august 1868, în numele lui Nicanor Măcărescu, reprezentanții Epitropiei Nobilimii⁴ (Дворянская опека), din județul Soroca, au depus o cerere pe numele Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia prin care roagă să i se confirme rangul nobiliar. Din cerere rezultă că la 20 iulie 1868 Nicanor Măcărescu a fost numit în calitate de funcționar al cancelariei epitropiei, însă, deoarece, nu este recunoscut ca nobil, acesta nu poate fi acceptat în funcție respectivă. Pentru confirmarea titlului nobiliar el a prezentat certificatul de naștere eliberat de Consistoriul Duhovnesc din Chișinău, cu nr. 3531, din 31 iulie 1856⁵. Din această certificat, constatăm că la 10 februarie 1843 în familia lui Mihail Teodor Măcărescu și a soției sale Elena s-a născut fiul Nicanor⁶, botezat în aceeași luna la data de 18, nași de botez fiind Maria Ioanova, soția proprietarului satului Văscăuți, județul Soroca și colonelul Eugeniu Truhanov⁷. Alt document anexat la dosar pentru confirmarea titlului nobiliar este extrasul din dosarul neamului Măcărescu, de unde rezultă că la 27 octombrie 1821, conform deciziei Comisiei pentru studierea și confirmarea nobleței, Teodor Măcărescu și cu fiul său Mihail au fost confirmați în rangul nobiliar și incluși în Partea I a Cărții Genealogice a neamurilor nobile din Basarabia și reconfirmați de Departamentul de Heraldică, la 31 iulie 1845. Cererea a fost examinată de Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia la 28 noiembrie 1868, iar în baza documentelor prezentate Nicanor Măcărescu este recunoscut ca nobil al regiunii Basarabiei⁸.

La 14 iunie 1879, Ion Teodor Măcărescu depune o nouă cerere pe numele Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia, prin care cere ca fii săi, Nicolae și Ion, să fie recunoscuți în rândurile nobilimii din Basarabia. Acesta prezintă ca argumente certificatele de naștere ale copiilor săi și cele ce atestă că neamul Măcarescu face parte din nobilii eriditari ai Basarabiei⁹. Analizând certificatul de naștere emis de Consistoriul Duhovnesc din Chișinău la 2 iulie 1869, constatăm că în registrul duhovnesc (registrul metrical) pentru anul 1859, păstrat la Biserica Sfântul Nicolai, cu nr.5 este înscris actul care confirmă că, la 12 martie 1859, în familia lui Ion Teo-

¹ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 4.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, f. 4, 4 verso.

⁴ Epitropia Nobilimii – organ administrativ instituit, în baza Regulamentului privind administrarea Basarabiei din 29 februarie 1828, pe lângă Judecătoria de județ, care, sub președenția mareșalului județean al nobilimii asista asessorii din partea nobilimii din cadrul Judecătoriei județene. A se vedea detaliat: Valentin Tomuleț, *Basarabia în epoca modernă...*, vol. III, Chișinău, 2012, p. 81-83.

⁵ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f.23, 23 verso.

⁶ *Ibidem*, f. 25.

⁷ *Ibidem*, f.76.

⁸ *Ibidem*, f.25 verso, 26.

⁹ *Ibidem*, f. 33.

dor Măcărescu și a soției sale Aristina, ambii creștini ortodoxși, s-a născut fiul Nicolae, botezat la 19 aprilie același an de către preotul Gheorghii Popovici, nași de botez fiind Teodor Constantin Vârnăv, proprietarul moșiei Pociumbeni și căpitanul Petru Pociacov¹. În plus, a fost prezentat și certificatul de naștere (eliberat la 2 iulie 1869) al lui Ion Măcărescu, din care aflăm că acesta s-a născut la 18 aprilie 1861 în familia lui Ion și Aristina Măcărescu, botezat la 30 aprilie de către preotul Gheorghii Popovici, iar ca nași de botez au fost căpitanul Alexei Cromacovschi și Elena Macrevici². La 18 iulie 1879, Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia a examinat cererea nobilului Ion Măcărescu. În urma studierii dosarului, în special a adeverințelor de naștere, precum și a documentelor care confirmă că membrii familiei Măcărescu au deținut cinuri (funcții) care le acordă dreptul la transmiterea titlului nobiliar prin ereditate³, a hotărât recunoașterea lui Nicolae și a lui Ion Măcărescu în rândul nobilimii basarabene⁴.

La 12 mai 1880, Ion Mihail Măcărescu depune o nouă cerere Adunării Nobilimii din Basarabia, prin care solicită să-i fie confirmat titlul nobiliar, dat fiind faptul că provine din familia lui Teodor Măcărescu, confirmat în această categorie în 1821 și reconfirmat de Departamentul de Heraldică în 1845. Acesta prezintă drept argument documentele care dovedesc apartenența sa, la neamul Măcărescu: patru certificate de naștere; extras din registrul parohial, eliberat de către Consistoriul Duhovnicesc din Chișinău, care dovedește că tatăl său (născut până la introducerea certificatelor de naștere în Basarabia) este urmașul lui Teodor Măcărescu; confirmarea dată de către moșul său Ion Teodor Măcărescu și alți nobili din Basarabia și chitanța că a plătit 15 ruble în vistiria Adunării Nobilimii. Mai constatăm că Ion Mihail Măcărescu locuiește temporar în Chișinău, iar domiciliul permanent este satul Cernița, ținutul Soroca⁵. Analizând certificatele de naștere eliberate de către Consistoriul Duhovnicesc din Chișinău stabilim următoarele:

- Conform certificatului nr.3532, eliberat la 31 iulie 1856, în baza registrului parohial de la Biserica Trei Ierarhi din satul Coșernița, constatăm că la 10 iulie 1841 în familia lui Mihail Teodor Măcărescu⁶ și a soției sale Elena s-a născut fiul Ion, botezat în aceeași lună la data de 22 de către preotul Darii Marga, nași de botez fiind nobilul Constantin Pavel Leonard din satul Cotiu-jeni și Maria Ioan, soția lui Ioan Strejescu, proprietarul satului Lascauți.

- Certificatul de naștere nr.6515 eliberat la 10 octombrie 1878, în baza registrului parohial de la Biserica Sfântul Mihail din satul Cernița, din care stabilim că la 25 mai 1864 în familia lui Ion Mihail Măcărescu și a soției sale Elena s-a născut fiul Vladimir, botezat în aceeași lună de către preotul Constantin Cozin, nași de botez fiind: Gheorghii Lazo, proprietar al moșiei Bordiuga, județul Hotin, și Olga Ioanova, soția lui Teodor Russo, proprietarul satului Cuhureștii de Jos, județul Soroca⁷.

- Certificatul de naștere nr.6516 eliberat la 10 octombrie 1878, în baza registrului parohial de la Biserica Sfântul Mihail din satul Cernița, din care constatăm, că la 07 iunie 1868 în familia lui Ion Mihail Măcărescu și a soției sale Elena s-a născut fiul Arcadii, botezat în aceeași lună, la data de 13, de către preotul Constantin Cozin, naș de botez fiind: Mihail Teodor Măcărescu, proprietarul satului Soloneț⁸.

- Certificatul de naștere nr.6517 eliberat la 10 octombrie 1878, în baza registrului parohial de la Biserica Sfântul Mihail din satul Cernița, potrivit căruia la 12 septembrie 1869 în familia lui Ion Mihail Măcărescu și a soției sale Elena s-a născut fiul Nicolae, botezat în aceeași lună, la data de 21, de către preotul Constantin Cozin, naș de botez fiind Nicanor Teodor Măcărescu, proprietarul satului Soloneț⁹.

¹ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 34, 34 verso.

² *Ibidem*, f.35, 35 verso.

³ Acordau dreptul la noblețe următoarele ranguri moldovenești: mare logofăt, mare vornic, vistiernic, hatman, postelnic, cămăraș, agă, spătar, ban, comis, căminar, paharnic, serdar, stolnic, armaș, medelnicer, clucer, sulger, pitar, jîtnicer, șătrar, logofătul al doilea, postelnicul al doilea și logofătul al treilea. A se vedea detaliat: A.Krupenski, *Краткий очерк бессарабского дворянского собрания*, СПб., 1912, p. 17.

⁴ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 36, 36 verso, 37, 37 verso.

⁵ *Ibidem*, f. 62, 62 verso.

⁶ *Ibidem*, f. 44.

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*, f. 45.

⁹ *Ibidem*, f. 45 verso, 46.

Deci, în baza acestor certificate de naștere constatăm că persoanele nominalizate sunt reprezentanți ai familiei Măcărescu ceea ce le acordă posibilitatea de a fi confirmați în rândurile nobilimii din Basarabia.

În scopul confirmării titlului nobiliar, Ion Mihail Măcărescu prezintă certificatul eliberat de poliția orașenească din Bălți, cu nr.82, din 31 mai 1880. Certificatul prezentat confirmă că atât Mihail Măcărescu, cât și fiul său Ion cu fii acestuia Vladimir, Arcadie și Nicolae Măcărescu nu au fost și nu sunt sub urmărire penală sau supuși judecății, că duc un mod de viață decent¹.

Un alt document prezentat pentru confirmarea rangului nobiliar este certificatul, din 16 iunie 1880, eliberat de către Administrația financiară, prin care se certifică că Mihail Măcărescu și urmașii săi nu sunt incluși în listele persoanelor impozabile din satele Ciornița, Soloneț și Coșerțița.² Deci, acest certificat confirmă faptul că reprezentanții familiei Măcărescu sunt recunoscuți ca nobili ai regiunii Basarabia și beneficiază de toate drepturile și privilegiile acordate nobilimii ruse prin Hrisovul din 1785, emis de Ecaterina a II-a³.

În acest dosar identificăm certificatul eliberat la 14 mai 1880 de către Ion Teodor Măcărescu, prin care se confirmă că Mihail Teodor Măcărescu este fratele său, ambii fiind fiii sardarului Teodor Măcărescu. Acesta este semnat de către Ion Teodor Măcărescu și de nobilii Alexandru Cotruță, Pavel Cotonovschi, Andrei Donici, Carl Cotruță și Mihail Sârbu⁴.

În urma analizei documentelor prezentate de către Ion Mihail Măcărescu, Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia a recunoscut la 4 noiembrie 1880, titlul nobiliar al petiționarului, precum și al fiilor săi Vladimir, Arcadie și Nicolae, aceștia fiind incluși în Partea I a Cărții Genealogice a neamurilor nobile din Basarabia⁵. Acest fapt a fost confirmat la 16 iunie 1881 de către Departamentul de Heraldică⁶.

La 10 august 1887 cu o nouă cerere pentru a fi reconfirmat în titlul nobiliar vine Nicanor Mihail Măcărescu⁷. Drept dovadă prezintă certificatul de naștere eliberat la 31 iulie 1856 de către Consistoriul Duhovnicesc din Chișinău⁸. La fel este anexată și confirmarea dată de Ion Măcărescu (confirmat în titlul nobiliar la 16 iunie 1881) la 8 iulie 1887, prin care acesta semnează că Nicanor este într-adevăr fratele său și, respectiv, fiul lui Mihail Măcărescu și nepotul sardarului Teodor Măcărescu⁹. La 31 august 1887, Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia a examinat dosarul nobilului Măcărescu, reconfirmându-i titlul și introducându-l în Partea I a Cărții Genealogice a neamurilor nobile din Basarabia¹⁰.

Ulterior, la 28 august 1899, a fost depusă o cerere de către ajutorul Comandantului închisorii militare din Moscova, căpitanul Ion Ion Măcărescu, care în baza faptului că este nobil din Basarabia¹¹ și a celor patru certificate de naștere ale copiilor săi – Iulia, Eugenia, Ioan și Serghei roagă ca aceștia să fie confirmați în titlul nobiliar și introduși în Cărțile Genealogice ale neamurilor nobile din Basarabia¹².

Documentele prezentate sunt certificatele de naștere eliberate în baza registrului parohial al Bisericii Sf. Nicolai de pe lângă închisoarea militară din Moscova. Conform certificatelor de

¹ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 46.

² *Ibidem*, f. 46 verso.

³ Hrisovul emis la 21 aprilie din 1785 de către Ecaterina a II-a («Грамота на права, вольности и преимущества благородного российского дворянства») prin care se acordă nobilimii ruse un șir de privilegii: drepturi personale (apărarea integrității corporale, dreptul la deținerea blazoanelor proprii, serviciu de stat devine opțional); drepturi la proprietate (dreptul la deținerea proprietăți funciare și a țăranilor șerbi, scutirea de toate taxele și impozitele, dreptul de a se ocupa cu activitatea industrială și comercială, dreptul la crearea unui organ a nobilimii – Adunarea Nobilimii) etc.

⁴ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 47, 47 verso.

⁵ *Ibidem*, f. 49, 49 verso.

⁶ *Ibidem*, f. 53, 53 verso.

⁷ Nicanor Măcărescu a fost confirmat în titlul nobiliar în baza deciziei Adunării Nobilimii din Basarabia din 28 noiembrie 1868, fiind introdus în Partea I a Cărții genealogice a neamurilor nobile din Basarabia.

⁸ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f.76.

⁹ *Ibidem*, f. 76 verso.

¹⁰ *Ibidem*, f. 81, 81 verso.

¹¹ Ion Măcărescu a fost recunoscut ca nobil al regiunii Basarabiei la 24 iunie 1892. Prin ordinul nr. 340 al Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia a fost confirmat titlul nobiliar al lui Ion Ion Măcărescu (ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 96).

¹² ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 98, 98 verso.

naștere nr.38 și 39, eliberate la 10 martie 1898, constatăm că la 13 iulie 1897 în familia lui Ion Ion Măcărescu și a soției sale Eugenia s-au născut gemenii Ioan și Serghei, botezați în același an, la 28 august, de către preotul Simeon Leanidevschi, având drept nași de botez: nobilii Nicolai Davâdov și Liubovi Măcărescu, căpitanul Nicolae Ostrauhov, văduva nobilului Sofia Oleneva¹. Certificatul de naștere, eliberat la 9 februarie 1893 cu nr. 1027, confirmă că la 12 martie 1892 în familia lui Ion și Elena Măcărescu s-a născut fiica Eugenia. Această a fost botezată la 1 iunie 1892 de către preotul Ion Orlov, iar nași de botez a fost nobilul Nicolai Davâdov și Ecaterina Bednova, soția colonelului Ion Bednov². În baza acestor documente copiilor lui Ion Ion Măcărescu le-a fost recunoscut rangul nobiliar.

O astfel de cerere de confirmare a titlului nobiliar depune și Victoria Mihail Măcărescu. La cerere anexează certificatul de naștere eliberat de Consistoriul Duhovnicesc din Chișinău la 31 iulie 1856. Conform acestuia, la 11 mai 1840 în familia lui Mihail și Elena Măcărescu s-a născut fiica Vicotria. Aceasta a fost botezată la 22 mai de către preotul Darii Marga, având drept naș de botez nobilul Ion Lamanschi³. Însă, din cauza că la acel moment Victoria purta familia Avgustovschi, ea a anexat certificatul de căsătorie. Acesta este eliberat de Consistoriul Duhovnicesc din Chișinău la 7 decembrie 1899, în baza registrelor parohiale ale Bisericii Sfântului Dumitru din satul Vascauți. Conform acestuia, la 10 iulie 1861 Apolon Avgustovschi din or. Chișinău (34 ani), de religie catolică, s-a căsătorit cu Victoria, fiica lui Mihail Măcărescu, proprietarul satului Vascăuți (21 ani), de religie ortodoxă. Ca nași au fost: din partea mirelui – Nicolai Erjiu, proprietarul satului Napadova și din partea miresei – Ioan Kavacu⁴. Căsătoriile între reprezentanți nobilimii autohtone și celei alogene sunt caracteristice pentru secolul al XIX-lea. Aceasta indirect contribuie la apropierea boierilor moldoveni de sistemul administrativ țarist, precum și contribuie la schimbarea componenței etnice a nobilimii din Basarabia.

Victoria Avgustovschi, născută Măcărescu, prezintă și o confirmare eliberată de fratele său Ion Măcărescu. Prin aceasta ultimul certifică că Victoria într-adevăr provine din neamul Măcărescu, care este confirmat în rândul nobililor din Basarabia încă în 1821, din care considerent și contrasemnează⁵. La 12 iulie 1900, Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia, iar la 25 iunie 1901 Departamentul de Heraldică confirmă titlul nobiliar al Victoriei Măcărescu⁶.

În 1902, cu cerere către Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia se adresează și Arcadie Ion Măcărescu, care intervine cu rugămintea ca fii săi Gheorghe și Leonid să fie confirmați în rândul nobilimii basarabene. Drept argument, prezintă hotărârile precedente ale Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia din 1821, 1845, 1880, 1881 prin care el și alți reprezentanți ai familiei Măcărescu au fost incluși în Cartea Genealogică a neamurilor nobile din Basarabia (1821, 1845, 1880, 1881). La fel prezintă și certificatele de naștere eliberate la 23 decembrie 1902, și la 18 noiembrie 1903, de Consistoriul Duhovnicesc din Xersones, conform cărora în familia nobilului Arcadii și Cleopatra Măcărescu s-au născut: la 5 februarie 1898 – fiul Gheorghe, iar la 14 iunie 1903 – fiul Leonid⁷. În baza documentelor prezentate Gheorghe și Leonid Măcărescu sunt confirmați în rândul nobilimii din Basarabia.

Deci, analizând dosarul familiei de nobili Măcărescu putem constata că reprezentanții acesteia au optat pe parcursul secolului (1821-1902) pentru confirmarea și reconfirmarea rangului nobiliar. Or, analiza izvoarelor de arhivă ne permit să concluzionăm că pe parcursul secolului al XIX-lea nobilimea basarabeană a fost supusă unor grele încercări. După anexarea Basarabiei la Imperiul Rus, boierii autohtoni au trebuit să se prezinte la Chișinău, cu toate documentele, pentru a li se confirma apartenența lor la rangul nobiliar, dreptul la proprietatea funciară, precum și toate privilegiile care le deține această categorie socială din Basarabia. Tendința de a confirma titlurile nobiliare ale familiilor boierești din Basarabia se explică mai întâi prin încercarea de a verifica această categorie socială și a o încadra în componența nobilimii ruse.

¹ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f.99, 99 verso, 100, 100 verso.

² *Ibidem*, f. 101, 101 verso.

³ *Ibidem*, f. 109.

⁴ *Ibidem*, f. 109 verso.

⁵ *Ibidem*, f. 109 verso, 110.

⁶ *Ibidem*, f. 113.

⁷ *Ibidem*, f. 119.

Studierea dosarelor ne permite, totodată, să stabilim date cu referire la proprietățile funciare deținute de o anumită familie de nobili. Spre exemplu, la 17 ianuarie 1841 Mihail Măcărescu depune o cerere pe numele Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia, prin care informează că în 1837, s-a căsătorit cu Elena, fiica comisului (boierului molodvean) Anton Cavaca, și a primit în baza foii de zestre moșia Cernița și jumătate din moșia Soloneț, rugând ca soției sale să-i fie confirmată noblețea și să fie introdusă în Cartea Genealogică a neamurilor nobile din Basarabia¹. Date despre proprietățile lui Mihail Măcărescu aflăm și din Formularul de serviciu al acestuia, eliberat la 10 octombrie 1880, cu nr.4641, unde este indicat că acesta deține în proprietate 2000 desetine² de pământ în satele Soloneț și Cernița, județul Soroca. Pe lângă acestea stăpânește a treia parte din pământul a două moșii, care i-a fost cedată de tatăl său: Sgamboșeni și Redenii Mari, județul Iași³. Alt reprezentant al familiei Măcărescu, Teodor, stăpânește în județul Orhei, prin moștenire, moșia nelocuită Petricani și moșia dobândită prin cumpărare Cornești și jumătate din satul Trifeni, cu 40 de locuitori, în județul Hotin, moșia Cazațcani, cu 125 de locuitori, Corpaci, cu 90 de locuitori, și nelocuite jumătate din moșia Briceni și întreagă moșie Bosceni, cu 40 de locuitori; afară de aceasta, are 50 de țigani șerbi de ambele sexe. Al doilea postelnic Pavel Măcărescu stăpânește la moșia Suslenii de Jos, județul Orhei, 1400 stânjeni⁴ de pământ luat zestre⁵ și 250 stânjeni de pământ cumpărat, iar la moșia Suslenii de Sus 1106 stânjeni de pământ cumpărat și 250 stânjeni de pământ luat zestre. Sărdarul Pavel Măcărescu, stăpânește prin moștenire, în județul Iași, moșia Verejeni (400 fălci de pământ), pe care sunt 15 familii de săteni, și în ținutul Orhei o parte din moșiile Onești, Șișcani și Pitușca⁶. Datele sus-prezentate ne permite să stabilim că reprezentanții familiei Măcărescu dețineau proprietăți funciare mari pe teritoriul Basarabiei.

Faptul că membrii familiei Măcărescu erau destul de bogați ne dovedesc și foile de zestre acordate urmașilor lor, publicate de L. Boga⁷. Conform foii de zestre din 13 octombrie 1822, Pavel Măcărescu, vel postelnic, a dat izvod de zestre pentru vara sa, Ecaterina Măcărescu. Prin aceasta Ecaterina primea: 1 icoană Maica Domnului prelucrată cu argint, 6 cuțițe de argint îm-preună cu furculițele și lingurițele lor tot din argint, 6 zarafuri argint, 4 linguri argint, 2 farfurii argint, 1 inel de peruzea cu diamante împrejur, o pereche de cercei cu diamante; precum și 3 țigani: Toma, soția acestuia Palaghia și fiica lor Maria, care de astăzi înainte și în veci au să fie robii Ecaterinei și ai urmașilor ei, din neam în neam, 8 boi tineri, 8 vaci, 100 de oi, 1000 de lei bani în naht⁸.

O altă foaie de zestre este dată la 28 septembrie 1837 de sărdarul Teodor Măcărescu fiului său Mihalache (Mihail Măcărescu). Teodor Măcărescu, fiind mulțumit de zestrea dată de Zoîța Cavachina, din Iași, pentru fiica sa Elena, căsătorită cu fiul său, Mihalache, dăruiește și el tinerilor întreaga moșie Cazaicani, jumătate de moșie Băzdăgeni, jumătate de moșie Brânzăni din județul Hotin și încă două sălășe de țigani și patru pogoane⁹ de vie în satul Boghicieni, județul Chișinău

¹ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 18, 18 verso.

² Desetină – măsură a suprafeței în Rusia, egală cu 2400 de stânjeni pătrați (1,09 hectare) sau cu 240 de stâjeni în lungime și 10 în lățime. Desetina ca măsură a suprafeței a fost introdusă în Basarabia după lichidarea unităților de măsură românești – falcea, prăjina, pasul, palma etc. Potrivit Regulamentului despre țărani sau agricultori liberi în Basarabia din 24 ianuarie 1834. A se vedea detaliat: Valentin Tomuleț, *Basarabia în epoca modernă...*, vol. II, Chișinău, 2012, p. 13-14.

³ Gheorghe Bezviconi, *Boierimea dintre Prut și Nistru*, vol. I, Chișinău, 1943, p. 98.

⁴ Stânjen – una dintre cele mai vechi unități de măsură din Țările Române, reprezentând aproximativ 2,23 mentri în Moldova și 1,9665 metri în Țara Românească. Ca unitate de măsură, stânjenul s-a păstrat și în Basarabia după anexarea ei în 1812 la Imperiul Rus. Conform datelor Consiliului Suprem al Basarabiei din 26 februarie 1824, 480 de stânjeni pătrați constituiau un pogon. A se vedea detaliat: Valentin Tomuleț, *Basarabia în epoca modernă...*, vol. III, Chișinău, 2012, p. 146-147.

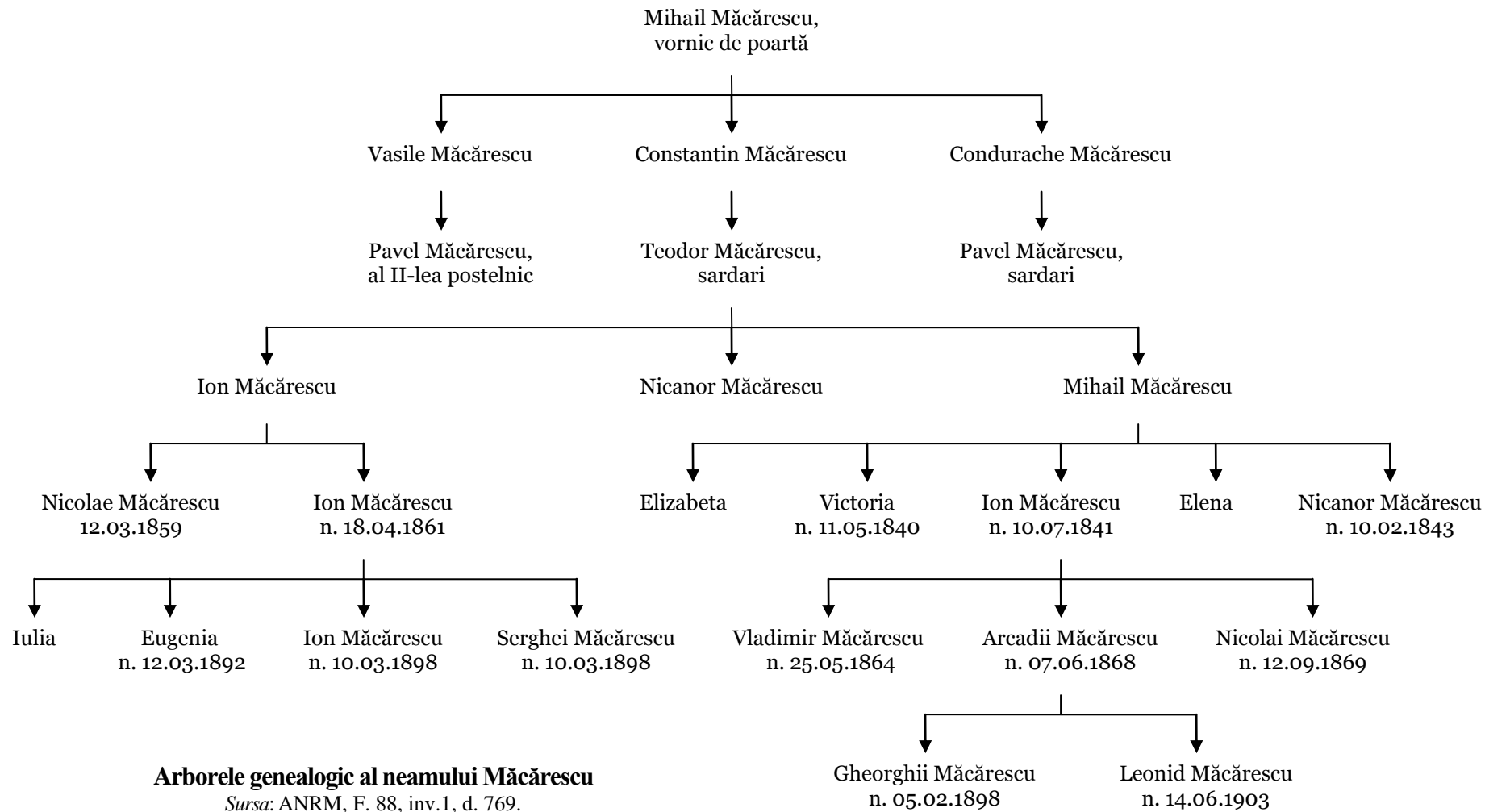
⁵ La zidirea bisericii din Susleni, pe la 1815, a contribuit al doilea postelnic Pavel Măcărescu. Se păstrează un potir cu următoarea inscripție: „Acest sf. Potir este făcut de vtori postelnic Pavel Măcărescu, stăpânul moșiei Suslenii de Jos și de Sus, fiul răposatului Vasile Măcărescul și a maică-sa Elinca, și de soția sa Elena Măcărescu, fiica răposatului sulgeiu Șarban Botescul și maică-sa Fotini”.

⁶ Gheorghe Bezviconi, *op.cit.*, vol. I, Chișinău, 1943, p. 98, 99.

⁷ L. T. Boga, *Documente basarabene*, vol. I, Foi de zestre (1734-1834), Chișinău, 1928.

⁸ *Ibidem*, p. 28-29.

⁹ Pogon – unitate de măsură a suprafeței, egală cu 1/2 ha sau cu 5012 m. p. A desemnat, la început, suprafața de pământ arată cu boii într-o zi. În Țara Românească un pogon era egal cu 0,5 ha. În Moldova 1 pogon de viță-de-vie constituia 400 de tufe. A se vedea detaliat: Valentin Tomuleț, *Basarabia în epoca modernă...*, vol. II, Chișinău, 2012, p. 245-246.

O problemă a nobilimii din Basarabia a fost legată de adoptarea Regulamentului din 1868, care prevedea aplicarea reformei agrare, adică împorproprietărea țăranilor cu pământ din contul moșierilor pe ale căror proprietăți aceștia trăiau. În această situația s-au aflat și membrii familie Măcărescu. Astfel, la 11 iunie 1870, Ion Măcărescu, proprietarul ocinei Corpaci, aduce la cunoștință organului de resort din ținut înțelegerea prin care țăranii de pe moșia sa își dau acordul să o procure¹. Întru susținerea acestei idei, moșierul Măcărescu anexează adeverința ce fixează tratativele duse între el și țăranii din satul Corpaci, plasa Brânzeni, județul Iași. Aceasta este scrisă de conțopistul Anton Nicolaivici și semnată de către țăranii: Dimitrie Zanoga, Ion Zanoga, Dimitrie Beșliu, Agatii Beșliu, Ion Beșliu, Ion Stoica, Serghei Stoica, Vasile Stoica, Filip Stoica, Ion Moisa, Alexandru Zanoga, Ion Zanaga, Iacob Zanoga, Ion Dolnician, Dimitrie Cebotari, Ion Cardaniuc, Anton Cardaniuc, Agatii Cardaniuc, Gheorghe Rotari, Vasile Rotari, Gheorghe Rotari, Tudor Rotari² etc.

Analizând dosarul, constatăm că pe proprietatea Corpaci a moșierului Ion Măcărescu, locuiau 41 de familii și 9 burlaci³. Fiecare din ei trebuia să muncească în folosul proprietarului: să cosească și să strângă o falce de iarbă, să strângă o falce de grâu, să prelucreze și să strângă 30 fălci de păpușoi etc.⁴ În conformitate cu certificatul eliberat, la 2 august 1869, de către inginerul cadastral Pavlovschi, proprietatea moșierului Măcărescu era alcătuită din 2386 desetine de pământ arabil, 17 din care erau puse ca gaj pentru un împrumut, și 34 desetine de pământ nearabil⁵. Din această proprietate țăranilor urma să le fie împărțite 2/3 din pământul arabil, adică 1567 de desetine, iar conform art. 11 al Regulamentului din 14 iunie 1868, fiecărui țăran îi revenea câte 9 1/2 desetine⁶.

La 17 mai 1870 locuitorii s. Corpaci, au discutat în cadrul adunării satești, prezidată de către starostele Gheorghe Rotari, problema răscumpărării pământului. Din cei 160 de locuitori, la adunare au participat 127 de persoane, ceilalți au lipsit din cauza bolii, fie erau plecați din sat în alte părți pentru câștig. În urma analizei situației, membrii adunării au hotărât să procure proprietatea vândută de către Ion Măcărescu, însă, deoarece nu dețin suma necesară, roagă ca statul să-i susțină, acordându-le credit. Creditul urma să fie rambursat de către toți locuitorii, după principiul „unul pentru toți și toți pentru unul”. Însă, pentru a duce tratative cu proprietarul, pentru a stabili condițiile actului de vânzare-cumpărare, au ales din rândul lor câțiva reprezentanți care urmau să le prezinte interesele⁷: Vasile Zanoga, Ion Bobu, Constantin Prica, Ibanu Moșu, Vasile Gaitura și Gheorghe Toloacă⁸. Hotărârea a fost semnată de toți cei 127 de gospodari prezenți la adunare⁹.

Însă a apărut o problemă. Potrivit informației prezentate, în august 1870, de către notarul Judecătoriei de district din Chișinău, cu nr.739 ca răspuns la cererea de a se cerceta dacă nu există o acțiune civilă sau litigiu cu referire la proprietatea lui Ion Măcărescu din satul Corpaci, plasa Brânzeni, județul Iași¹⁰ – s-a constatat că moșia era sub sechestru. Acesta era stabilit pentru că în 1860 moșia a fost pusă ca gaj pentru sume de bani împrumutate. Astfel, în baza înțelegerii din 22 noiembrie 1860, încheiate la Judecătoria regională între Ion Măcărescu și Vasile Anastasie Vranov, ultimul i-a împrumutat lui Măcărescu 16 mii de ruble, sumă în contul căreia au fost puse ca gaj cele peste 2000 desetine cu toate clădirile de pe moșia Corpaci. Ion Măcărescu urmează să-i întoarcă suma împrumutată în timp de trei ani, dobândă fiind 10% pentru 100 ruble pe an. Iar la 26 noiembrie 1860 a mai împrumutat, în aceleași condiții 8 mii ruble de la Petru Șaht¹¹. Însă, informația parvenită la 14 august 1870, de la Banca de Stat, cu nr. 1541, vine să confirme că la mo-

¹ ANRM, Fondul 8, inv. 1, d.86, f. 2, 2 verso.

² *Ibidem*, f. 4, 4 verso.

³ *Ibidem*, f. 8 verso.

⁴ *Ibidem*, f. 9.

⁵ *Ibidem*, f. 9 verso.

⁶ *Ibidem*, f. 10 verso.

⁷ *Ibidem*, f. 5.

⁸ *Ibidem*, f. 5 verso.

⁹ *Ibidem*, f. 5 verso, 6, 6 verso, 7, 7 verso.

¹⁰ *Ibidem*, f. 19-19 verso.

¹¹ *Ibidem*, f. 20, 20 verso.

ment proprietatea Corpaci nu este depusă ca gaj de către Ion Măcărescu, pentru nici o datorie¹. Or, Ion Măcărescu achitase deja datoriile avute față de Petru Șaht și Vasile Vranov.

Totodată, informația din 22 august 1870, de la Trezoreria județului Iași, informează că proprietarul Ion Măcărescu, nu a achitat impozitul pentru pământ pentru anul 1869 – 68 ruble 44 1/2 kop. și pentru anul 1870 – 68 ruble 44 1/2 kop., în total urmează să achite 136 ruble 88 kop.²

Totuși, la 10 februarie 1871 contractul încheiat între Ion Teodor Măcărescu și țaranii din satul Corpaci este considerat valabil. Conform înțelegerii, aceștia urmau să achiziționeze de la proprietar 1520 desetine de pământ, la care se mai adaugă 28 desetine 997 stânjeni ce nu intră în preț: 12 desetine 100 stânjeni care constituie drumurile și străzile din satul Corpaci; 11 desetine 1436 stânjeni – terenurile mlăștinoase, carierile de piatră, lut; 4 desetine 958 stânjeni – biserica și proprietățile ei³. Pentru aceasta urmau să achite anual timp de 49 ani 2736 ruble⁴. Deoarece țaranii nu dispuneau de așa sume enorme de bani, acestora le-a fost acordat un credit din partea statului, în valoare de 36480 ruble, pe care urmau să-l achite timp de 49 ani, a câte 2188 ruble 80 kop., inclusiv dobânda de 6% anual. Suma urma să fie achitată astfel: 5% în bilete bancare – 5400 ruble, 30 ruble cheș și restul 31050 ruble în adeverințe (выкупные свидетельства)⁵.

La fel anual țaranii trebuiau să achite proprietarului timp de 10 ani încă 9120 rub., ceea ce constituie 547 ruble 20 kop. anual. Suma respectivă fiind diferența dintre 2736 ruble pe care ei urmează să achite proprietarului și cele 2188 ruble 80 kop. achitate la bancă.

Deci, în baza documentelor prezente în dosare putem afirma cu certitudine că reprezentanții familiei Măcărescu dețineau în Basarabia proprietăți imobiliare destul de mari.

Rusificarea nobilimii din Basarabia a fost determinată de faptul că interesele economice, sociale, politice au fost orientate spre Imperiu Rus. Astfel, ocuparea diferitelor funcții în administrația imperială și îndeplinirea serviciului militar au dus la apropierea de sistemul administrativ rus. Analizând dosarul familiei Măcărescu, constatăm că reprezentanții ei au deținut pe parcursul secolului al XIX-lea diferite funcții administrative. Astfel, în baza deciziei Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia, în 1825 Pavel Măcărescu a fost numit mebmru al Consiliului Suprem al Basarabiei⁶, iar pentru serviciu util și devotament față de administrația imperială a fost decorat cu ordinul Sf. Vladimir de gradul 4, ceea ce-i dădea dreptul la noblețea ereditară. Nicanor Măcărescu era funcționar al cancelariei Epitropiei Nobilimii (Дворянская опека), din județul Soroca; Mihail Teodor Măcărescu a deținut diverse funcții în cadrul Judecătoriei Civile. La 31 decembrie 1827 acestuia i s-a acordat titlul de registrator de colegiu, iar în 1828 a fost numit de către Adunarea Deputaților Nobilimii din Basarabia, ca persoană responsabilă de profilaxia/oprirea răspândirii ciumei în unele așezări din Basarabia, funcție pe care a îndeplinit-o până la 28 februarie 1834. În perioada anilor 1834-1844 nu a ocupat nici o funcție. Abia la 13 martie 1844 este numit în calitate de verificator al activității persoanelor care dețin dreptul de a comercializa băuturi alcoolice în județul Soroca, iar la 17 februarie 1848 este numit în funcția de secretar gubernial⁷. Alt reprezentant al familiei – Ion Ion Măcărescu – a deținut gradul militar de căpitan, fiind ajutorul Comandantului închisorii militare din Moscova. Și acest șir poate fi continuat. Totodată, trebuie să constatăm că aceștia au deținut și diferite funcții în Moldova. Spre exemplu, documentul emis la 5 decembrie 1820 de către domnul Moldovei, Mihail Suțu confirmă că Pavel Măcărescu a primit în 1802 rangul de al II-lea postelnic⁸. Teodor Măcărescu este numit serdar etc.

Studiind dosarul familiei Măcărescu identificăm și tendința reprezentanților acesteia de a obține moștenirea unor rude. De exemplu, Ion Teodor Măcărescu, locuitor al orașului Chișinău (str. Podoliscaia, casa nr.36), a depus o cerere pe numele Adunării Deputaților Nobilimii din Ba-

¹ ANRM, Fondul 8, inv. 1, d.86 f. 21, 21 verso.

² *Ibidem*, f. 22.

³ *Ibidem*, f. 45, 45 verso.

⁴ *Ibidem*, f. 46.

⁵ *Ibidem*, f. 32.

⁶ Valentin Tomuleț, *Basarabia în secolul XIX*, vol. I, Chișinău, 2012, p. 373-374.

⁷ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 49, 50 verso.

⁸ *Ibidem*, f. 2.

sarabia prin care roagă să i se elibereze o adeverință care să certifice că el este rudă de rangul șase după tată cu Maria Pavel Măcărescu (după soț Negruți). Or, altfel spus, că au un strămoș comun. Drept argument Ion Teodor Măcărescu prezintă copia testamentului lui Emanuil Negruță, unde se menționează că soția sa, Maria, este fiica lui Pavel Măcărescu. Certificatul era necesar pentru al prezenta la Judecătoria regională, care trebuia să-i recunoască dreptul de a primi moștenirea Mariei Pavel Măcărescu¹. În dosar este prezent și testamentul lui Emanuil Negruți, întocmit la 30 iunie 1848. În acesta Emanuil Negruți menționează că, în legătură cu faptul că în Basarabia bântuie holera și nimeni nu știe când va deceda, a hotărât să scrie testamentul. Din testament aflăm că Emanuil Negruți, împreună cu soția sa Maria, născută Măcărescu, nu au avut copii, iar părinții lor sunt decedați. Sora acestuia, Ruxanda, și copiii fraților săi Dinu, Gheorghe și Enache Negruți locuiesc în Moldova, din care considerent lasă toată proprietatea mobilă și imobiliară soției sale, Maria Negruți (Măcărescu). Proprietatea imobiliară a nobilului Emanuil Enache constă din moșia Târnova și jumătate de moșia Briceva din județul Soroca. Pe lângă aceasta, nobilul Negruți deține în proprietate și 19 vite cornute, 690 de oi, precum și case de locuit, numeroase alte obiecte și lucruri. Emanuil Negruți menționează că deoarece la moment nu dispune de bani cheș, în caz că va deceda Maria, soția sa, urmează să vândă din proprietățile pe care le dețin pentru ca să aibă cu ce să-l îngroape și să facă toate ritualurile conform tradiției². În al doilea rând, Emanuil Negruți menționează că în cazul decesului soției sale, rudele lui vor trebui să-i dea moștenitorului numit de ea 9000 ruble de argint – prețul zestrei stabilit de însuși alcătuitor. În al treilea rând, Emanuil Negruți lasă ca moștenire 100 fălci de pământ din moșia Târnova, bisericii din aceeași localitate. La fel, Emanuil Negruți stabilește că după moartea sa de la cei ce-i sunt datornici să nu mai fie luate procente, iar locuitorilor din satul Târnova să le fie iertat jumătate din datorii; în același rând, țaranii șerbi, de proveniență rusă, Ecaterina Bucatarița cu copiii Axinte și Nastea, țiganul Nicolai Herara, soția acestuia Maria și fiicele lor Elizabeta, Ana și Tudora să fie eliberați din șerbie. Testamentul era semnat de Emanuil Negruță, de secretarul gubernial Emanuil Dahnovici și de Alexandru Albet³.

Ion Teodor Măcărescu primește de la Adunarea Nobilimii Deputaților din Basarabia certificatul care confirmă legătura de rudenie cu Maria Negruți (Măcărescu), căpătând astfel, dreptul la moștenirea acesteia.

Analiza dosarelor nobililor prezentate pentru confirmarea titlului nobiliar ne permite să realizăm arborele genealogic⁴ al familiei. Aceasta pentru că persoanele cu ranguri boierești sau care erau urmași ai celor cu asemenea ranguri, confirmându-și noblețea, prezentau acte vechi, semnate de persoane oficiale, acte ce conțineau informații interesante despre starea familială (strămoși, copii etc.) a nobililor ce au depus cereri pentru confirmarea nobleței. Astfel, analiza documentelor adunate în dosarul familiei Măcărescu ne permite să constatăm că istoria familiei începe cu Mihail Măcărescu, vornic de poartă.

Analiza documentelor de arhivă ne permite să constatăm că familia Măcărescu era o familie veche aristocratică de boieri din Moldova de peste Prut, care s-a încadrat activ în viața Basarabiei de după anexare. Documentele prezentate Comisiei instituite în scopul verificării rangului boieresc au demonstrat că reprezentanții familiei Măcărescu într-adevăr aparțin categoriei sociale a boierilor, fiind urmașii lui Mihail Măcărescu, vornic de poartă. Reprezentanții acestei familii au optat permanent pe parcursul sec. al XIX-lea pentru confirmarea și reconfirmarea titlului nobiliar. La fel constatăm că membrii familiei Măcărescu dețineau propeități funciare destul de mari, dar și diverse funcții în administrația imperială rusă. În plus, ei s-au încadrat activ în viața socială a Basarabiei. Astfel, conform datelor prezentate de Aurel Sava în lucrarea sa cu referire la târgul Lăpșna, protopopul Constatin Măcărescu, împreună cu unchiul său, preotul Vlășie

¹ ANRM, F. 88, inv.1, d. 769, f. 38, 38 verso.

² *Ibidem*, f. 39.

³ *Ibidem*, f. 39 verso.

⁴ Arborele genealogic reprezintă una dintre formele de enumerare a membrilor unui neam, după spițe de la strămoș la urmași, ori de la un urmaș la strămoș, constituit în formă de arbore. A se vedea detaliat: Valentin Tomuleț, *Basarabia în epoca modernă...*, Chișinău, 2012, vol. I, p. 119.

(călugărul Varlaam), a reinnoit în 1770 mănăstirea Vărzărești, zidită de boierii Vărzaru, din care Măcărescu își are originea¹.

În concluzie am putea afirma că familia Măcărescu a contribuit la făurirea istoriei Basarabiei în secolul al XIX-lea de rând cu alte familii boierești și cu toată populația de pe teritoriul dintre Prut și Nistru.

Anexă

Nr. 1. 1801 aprilie 2. *Certificatul eliberat nobilului din Basarabia Ion Măcărescu, de Divanul Principatului Moldova, confirmat de consulul Imperiului Rus în Moldova, Valahia și Basarabia la 20 mai 1801, despre proviniența nobiliară a reprezentanților familiei Măcărescu.*

Российско-Императорский Г. Коллежский Ассессор Иоан Макареску прося выдать ему от нас достоверное свидетельство о состоянии его породы, а как он сам был один из сего княжества молдавского, то стал поведением и нашему памятованию сколь и по уверением и документами что он нам показал о владении вотчин его породы в сей земле с 6997-го года января 9 дня, уверяет через сие, что имеет от происхождения сего поколения Макаресковы были чиновниками боярами сей земли, как то Михаил Макареску, дворник де поарта, Стефан по прозванию Пан Великий Комис, Василии Бухаескул, по прозванию породы его матери великий пагарник, Афанасий Макареску камарат де извоаде, Андрей сын Янкула Макарескула второй Пагарник и Константин Макареску отец Господина ассессора по церковному причему Прото Пресвитер митрополии сей земли, как и Господин ассессор во время его обитание здесь, был в боярских чинах, первое вторым Вистияром а после того, Великим сулду чером даже до 1792-го когда перешел на жительство под владением все Российской Империи и сверх же того, по его матери, происхождение его породы происходит от поколение Капитана Нестора Кантемира, на что имели и уверительные Господарский хрисову по случаю и известных граблений учиненных татарами в сей земле попавши в плен и ныне из поколения его матери вместе с прочими документами вотчин пропали. В следствие чего дабы Господин Коллежский ассессор признаваем был, что его порода состоит из боярского состояния сей молдавской земли, уверено и нами 2 дня апреля 1801-го года. Яссы. Подписаны духовные особы Якобы молдавский митрополит, Вениамин епископ романский, Герасим епископ Хушский, подписаны светские особы бояре, Константин Балш великий логофет, Стефаница Стурза логофет, Николае Росеть Логофет, Иордакий Кантакузин логофет, Михаил Стурза логофет, Федор Балш великий дворянин, Иордакий Балш вистияр, Константин Палади великий дворянин, Василии Костакий великий дворянин, Константин Балш дворянин Сандулаке Стурза великий хатман, Григораш Стурза вистияр, Манолаки Димакий спатарь, Василии Росеть дворянин, Григораш Башота бан, с молдавского переводил молдавский Дарабанин Капитан, диванский переводчик.

Сие свидетельство на дворянство данное из Дивана Молдавского Княжества, Господину Коллежскому ассессору Ивану Макареску в Российско-Императорского Генерально-Консулской Канцелярии явленно и в актную книгу под н.18 записано и что оно действительно собственными означенных в нем Митрополита, двух архиереев и шестнадцати бояр руками подписано, в том при подписании Генерального его Императорского Величества Консула в Молдавии, Валахии и Бессарабий с приложением казенной поста печати свидетельствует. Яссы, 20 мая 1801-го года, подписал Василий Малиновский, коллежский регистратор Евдоким Волков.

Sursa: ANRM, Fondul 88, inv. 1, d. 769, f. 4, 4 verso, 5.

¹ A. Sava, *Docuemnte privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București, 1937, p. 10.

Nr. 2. 1880 mai 12. Cererea adresată de către nobilul Ion Mihail Măcărescu către Adunarea Nobilimii Deputaților din Basarabia pentru ca el și fii săi: Vladimir, Arcadie și Nicolae să fie confirmați în titlul nobiliar și să fie introduși în Cartea Genealogică a neamurilor nobile din Basarabia pentru a beneficia de privilegiile specifice acestei categorii sociale. Drept dovadă a nobleței prezintă certificatele de naștere al său și a fiilor săi și confirmarea de la unchiul său, Ion Teodor Măcărescu care certifică că provind de la un strămoș comun, sardarul Teodor Măcărescu.

12 мая 1880 года

В Бессарабское Дворянское Депутатское Собрание.
Дворянина Ивана Михайлова Макареско
Прошение

Дед мой Сардар Федор Макареско признан в дворянстве Комиссию, бывшею в Бессарабий в 1821 году и указом Герольдий Правительствующего Сената, от 31 июля 1845 г. за н. 14459, утвержден в этом достоинстве.

Желая быть сопричисленным к дворянскому роду деда моего, с сыновьями моими: Владимиром, Аркадием и Николаем и представляя при сем: а) четыре метрически об моем и сыновей моих рождении; б) удостоверение Кишиневской Духовной Консистории, с выпиской из исповедных росписей, в доказательство того, что отец мой Михаил Макареско, родившийся до ведения метрических книг в Бессарабской (уже умерший) действительно был сын сардаря Федора Макареско, моего деда; в подкрепление же этого мною будет представлено удостоверение родного дяди моего Ивана Федорова Макареско, (также утвержденного с дворянстве) и Бессарабских дворян старожил; и в) 15 рублей в дворянскую кассу, – имею честь покорнейше просить Депутатское Собрание сопричислить меня и сыновей моих к дворянскому роду Макареско, дело представить правительствующий Сенате на ревизию а с определения имеющего быть по этому, предмету, выдать мне и на имена сыновьях моих четыре засвидетельствовали копии с отметкой на них времени отсылки дела на ревизию в Сенате. При сем прилагаю и потребное число гербовых марок. Дворянин Иван Михайлов Макареско.

Мая 10-го дня 1880 года

Временное место жительства имею 1 части г. Кишинева на углу Леовской и Мещанской улице, дом Бакала, и постоянное с. Чернице Сорокского уезда.

Sursa: ANRM, Fondul 88, inv. 1, d. 769, f.62, 62 verso.

Nr. 3. 1881 iunie 30. Ordinul emis de Departamentul de Heralică cu privire la recunoașterea nobleței lui Ion Măcărescu și a fiilor săi: Vladimir, Arcadie și Nicolae. Titlul nobiliar al acestora a fost confirmat în baza certificatelor de naștere eliberate de Consistoriul Duhovnicesc din Chișinău, adevărul despre proviniența unică, eliberată de Ion Măcărescu, și în baza datelor, constatăte din formularul de serviciu prezentat Adunării Deputaților Nobilimii din basarabia de către secretarul gubernial Mihail Teodor Măcărescu. Examinarea acestor documente și în conformitate cu legislația existentă, Ion Măcărescu împreună cu fii săi: Vladimir, Arcadie și Nicolae au fost confirmați în rândurile nobilimii și introduși în Partea I a Cărții Genealogice a neamurilor nobile din Basarabia.

30 июня 1881

Указ Его Императорского Величества
Самодержца Всероссийского из Правительствующего Сената
Бессарабскому Дворянскому Депутатскому Собранию

По указу Его Императорского Величества, Правительствующего Сената слушали: записку из дела по рапорту Бессарабскому Дворянского Депутатского Собрания, от 20 ноября 1881 г., за н.288, о дворянском достоинстве рода Макареско.

Приказали: Из дела видно, что указом Герольдий Правительствующего Сената, от 31 июля 1845 г. за н. 14459, последовавший в Бессарабское Дворянское Депутатское Собрание, сардар Федор Макареску утвержден с потомственным дворянском достоинств со внесением в первую часть дворянской родословной книги и что законное от означенного Федор Макареско происхождение сына, Губернского Секретаря Михаила, внука, настоящего просителя Ивана, и трех правнуков, а сыновей просителя: Владимира, Аркадия и Николая доказывается свидетельствами Кишиневской Духовной Консистории за н. 2799, 3532, 6515, 6516 и 6517, свидетельством о единородстве, выданным Иваном Макареско, а равно сведениями, заключающимся в доставленном в Депутатское Собрание Бессарабской Губернским Правлением формулярном списке Губернского Секретаря Михаила Федорова Макареско. Посему из сведений, доставленных Сорокско-Яским Окружным Предводителем Дворянства, что Михаил Федоров Макареско сын его, настоявший проситель Иван, сыновья последнего: Владимир, аркадий и Николай Макареско под следствием и судом не был, и не подвергаются случаям влекущим прав состояния, Правительствующий Сенат руководствуясь ст. 39, 270 из IX тома Св. Зак. из 1876 г. определяли: постановление Бессарабского Дворянского Депутатского Собрания, 4 ноября 1880 года состоявшая о внесении просителя Иван Михайлова сына, Фёдорова внука, Макареско и трех сыновей означенного просителя: Владимира, Аркадия и Николая в первую часть дворянской родословной книги, по Бессарабской Губерний, как правленое и с законами согласное, утвердил: о чем означенному Депутатскому Собранию и с возвращением подлинного дела, послать указ, предписав взыскать с просителя шестьдесят копеек гербовых отдать в казну. Подлинное дело присеем препровождается.

Июня 16 дня 1881 года.

Sursa: ANRM, fond 88, dosar 769, fila 53, 53 verso, 54, 54 verso.

Nr. 4. 1900 iunie 12. *Ordinul emis de Departamentul de Heralică cu privire la recunoaşterea nobleţei Victoriei Augustovschi (născută Măcărescu).*

1900 года июня 12 дня по указу Его Императорского Величества, Бессарабское Дворянское Депутатское Собрание слушали: прошения вдовы отставного капитана Викторий Михайловне Августовской урожденной Макареско, о внесении ею в дворянскую родословную книгу рода Макареско и представлении дело о сем на утверждение в Правительствующий Сенат Справка: Определением Бессарабской дворянской Комиссий 27 октября 1821 г. Сардар Федор Макареско внесен в первую часть дворянской родословной книги и утвержден в дворянстве указом Герольдий Правительствующего Сената, от 31 июля 1845 г. За н. 144459, а определением сего собрания 4 ноября 1880 года сопричислены внуки Федора, сын Михаила Федоровича Макареско – Иван, каковое определение также утверждено указом Департамента Герольдии Правительствующего Сената от 16-го июня 1881 г. за н. 2964. В представленным просительницею документы значится: а. метриках Кишиневской Духовной Консистории от 31 июля 1856 г. н. 3533 и от 7 декабря 1899 г. н.21003, - первом, что у коллежского регистратора, помещика Михаила Федоровича Макареско и законной жены его Елены Антоновой родилась дочь Виктория 11 мая 1840 года, и втором что последняя обвенчана с штаб капитаном Аполлоном Августовским 10 июля 1861 года; б) свидетельства Бессарабского Губернатора от 11 марта 1900 года н. 2432 – что вдова Капитана Виктория Михайловна Августовской не лишена по суду прав состояния силой закона; и в, свидетельстве потомственного дворянина Ивана Михайла Макареско, от 11 июня 1900 г., данном родной сестре его Викторий Михайловне Августовской что она, как происходящей от одних с ним предков, отца Михаила и деда Сардаря Федор Ма-

кареско, утверждённого в дворянстве в 1845 году, имеет право на внесении в дворянскую родословную книгу.

Рассмотренными документами доказывается, что просительница есть законная дочь Михаила, внука сардаря Федора Макареско и сестра Ивана Михаила Макареско утверждавшего в дворянстве в 1881 году, почему и она должна пользоваться этим же достоинством, коего по суду не лишена. В следу сего и руководствуясь 39 ст. IX, т. Св. Зак. о сост. из 1879 г., Депутатское Собрание определяет: сопричислить вдову капитана Виктория Михайловну Августовскую к роду деда с сардаря Федора Макареско, внести в ту же первую части дворянской родословной книги и сем представит на утверждение в Департамента Герольдий Правительствующее Сената по получении указа по сему делу выдать ей установленное свидетельства а за приписку к дворянству вычислять просительнице руб. которое записать на приход по косовой книге собрания.

Sursa: ANRM, Fondul 88, inv.1, d. 769, f. 111, 111 verso.

Nr. 5. 1886 noeimbrie 19. Cererea depusă pe numele Adunării Deputaţilor Nobilimii din Basarabia de către nobilului Ion Măcărescu prin care roagă să i se elibereze un certificat care să confirme legătură de rudenie cu Maria Pavel Măcărescu (după soţ Negruţi) pentru a putea moşteni proprietatea acesteia.

В Бессарабское Губернское Дворянское Депутатское Собрание.

Дворянина Ивана Фёдоровича Макареско, жительствоющего в г. Кишинев 1-м участке по Подольской улице в доме № 36

Прошение

Для представления в Кишиневский окружный суд к делу, о признании прав моих на наследственное движимое имущество умершей дворянки Марии Павловны Макареско, по мужу Негруць, необходима мне, как доказательство родства моего с наследницею, выписка из родословной дворянской книги Бессарабской губернии рода дворян Макареско, происходящего от ворник де Порты Михаила Макареско, из которой Окружный суд мог бы убедиться, что я Иван Фёдорович Макареско наследник действительно по отношению к Марии Павловне Макареско наследницей происходя от общего родоначальника состою в шестой степени кровного по отцу родства. Для установления мне того положение, что умершая Мария Павловна Макареско в последствии вышла замуж за Емануила Негруць, какового сведения быть может в родословной книге нет, я, за невозможностью получить брачное метрическое свидетельство, по незнанию где бракосочетание совершалось, представляю другой формальный акт копию духовного завещание Эммануила Негруць, в котором объяснено, что жена его Мария есть дочь Павла Макареско.

На основании выше изложенного покорнейше прошу Губернское Дворянское Депутатское Собрание выдать мне названую выпись из родословной дворянской книги рода Макареско и Марии Павловна Макареско по мужу Негруць, происходят от общего родоначальника Михаила Макареско ворник де Порты и состоим в шестой степени кровного родства.

Дворянин Иван Макареско.

Sursa: ANRM, Fondul 88, inv.1, d. 769, f. 38, 38 verso.

Nr. 6. 1870 mai 10. Declaraţia dată de Ion Teodor Măcărescu, proprietarul satului Corpaci, plasa Brânzeni, judeţul Iaşi cu referire la înţelegerea mutuală cu ţăranii – locuitori ai satului respectiv despre transmiterea în proprietate lor a moşiei. În declaraţie

sunt indicate date despre suprafața pământului împrumutat de țărani, suma care urmează a fi achitată și calea răscumpărării, precum și date despre faptul că moșia Corpaci este depusă ca gaj pentru sume de bani împrumutate de la Vasile Vranov și Petru Șaht.

Господину Мировому Посреднику Ясского уезда 1 участка.
Владельца вотчин Корпачь дворянин Иван Федорова сына Макареску
Объявление

Войдя с поселянами – царанамь, водворёнными в имени моем Бессарабской области, Ясского уезда, Бризенской волости сел. Корпачь, в добровольно соглашение о приобретении ими в собственность посредством выкупа о содействием правительства, посредством полного надела земли, отведенного или по уставной грамоте в постоянная пользование и заключив о ними о том договор имею честь представить при сем: а) поясненный договор, б) мирской приговор Корпаческого сельского схода, от 17 сего мая, о желании их приобрести в собственность по средстве выкупа с содействием Правительство, полный по Уставной Грамоте надел земли с круговым ручательство, всех поселян в исправно взносе выкупных платежей, которое будут с них причитался, в) приговор того-же схода и от того-же числа об избирании дворянину Антону Николаевичу во место неграмотных поселян подписан выкупной договор, 2) засвидетельствования копии: уставной Грамоты селения Корпачь, представлявших приговора и договора током и настоящего объявления, ч) плане отведенным Корпачским по селянам по Уставной Грамоте Земель, от 27 июня 1869 года и е) шесть рублей шесть коп. сер. для припечатано объявлению о снятии запрещения по закладными и наложении такового по случаю выкупа; что-же касаяца несоблюдения циркуляра Главного Выкупного Учреждения, от 31 августа 1863 года, на которой указывает Бессарабское Областное по поселению делам присутствии в журнале своем, от 31 августа 1869 года, на который указывает Бессарабское Областное по поселению делам присутствие журнале своем от 1 ноября 1869 года, то циркуляр этот относится только до тех имений, где совершается обязательный выкуп крестьянами их надела; при чем покорнейше честь имею просить Ваш Высокоблагородие заключённый много с поселянами – царанами договор о приобрести или в собственно от земли при надела, поверить установленным порядком и представить со всеми приложениями настоящим делам присутствие на утверждение и исходатайствованные в пользу маю причитающейся мне выкупной с суды. К этому присовокупляю, что вотчина Корпачь состоит в залог по двум закладным, совершенным в Бессарабском Областном Гражданском суде: одна в 16 000 руб. сереб. Коллежскому Секретарю Василию Вранову, а другая в 8 000 руб. сер. титулярному советнику Петру Шахту вследствие чего, но вотчину эту наложено запрещения и в прошлом 1869 г. учреждена над нею администрация; других же запрещений на вотчину Корпачь нет. Об означенных закладных производится в Бессарабском Областном правления уезде, из которого и прошу Областное присутствие забрать все нужные справки о том когда именно вотчина Корпачь заложена и когда наведено на неё запрещения. Для удовлетворения же означенных закладных вотчина Корпачь была, описана назначена в продажу, но Правительствующий Сенат по жалобе моей продажу эту и уничтожить и вслед Областному Правлению: по случаю того вотчине Корпачь стоит гораздо больше, чем числится долга по означенным закладным; описать и назначить в продажу вотчину Корпачь по частям. В таком положение и состоит в настоящее время в бессарабском Областном Правления дело об удовлетворении закладных Вранова и Шахта. Таким образом при существовании закона 73 ст. положение о выкупе 19 февраля 1861 г. Высочайшего повеления, от 15 февраля 1862 года и мнений Государственного совета от 4 марта и 9 декабря 1863 года, допускающих выкупные сделки в заложенных имениях и удовлетворение всяких долгов выкупного отведённой или земли, должны предупредить и назначении в продажу вотчины Корпачь по частями, так как причитающуюся мне вы-

купную ссуду, в сумме 36480 руб. серб., я представляю на удовлетворение долгов моих по закладным Вранову и Шахту, о чем покорно прошу дать знать и Бессарабскому Областному правлению для приостановления предполагаемой описи и назначения в продажу по частями вотчины Корпачь по назначенным закладным. А так как поселяне-цараны селения Корпачь до ведения уставной грамоты, отбывали повинность из дельную, то причитающуюся мне выкупную суду за выкупаемая ими земли, я желаю получить на основании Высочайше утверждённых правил 27 июня 1862 года, с тем, чтобы в замене следуемых мне, согласно 3 пункта означенных правил и Высочайшему повелению от 6 июня 181 года, государственных банковых билетов на суму 7842 руб. серб., выдано мне были, в шестимесячный срок со дня утверждения выкупного договора, намеченные деньги по нормальной цене этих билетов, а также свидетельства на получение непрерывного дохода без имени и не крупного (дохода) достоинства (145 ст. полож. о выкупе 19 февраля 1861 г.) в следующих суммах; четырнадцать в 2000 руб. сер. непрерывного дохода, а остальные 638 руб. ежегодного дохода. При этом прошу так же, чтобы все следуемые мне в выкупную суду наличными деньги и билеты, разрешении выдачи мне таковых, были отосланы Бессарабском Областным по Крестьянскими делами присутствующий в Бессарабское Областное Правление для выдач кредиторам моим по предварительном личном мною с ними учете закладных, а также и испрашиваемых билетов и свидетельства, так как часть процентов по означенными закладным мною уплачена и кроме того необходимо будет определить с обоюдного согласия, цену билетами с свидетельством.

Помещик Иван Фёдоров Макареску

17 май 1870

Sursa: Arhiva Națională a Republicii Moldova, Fondul 8, inv. 1, d. 86, 2, 2 verso, 3, 3 verso.

Summary

The study of the archival documents allows us to establish the fact that Măcărescu was an old aristocratic boyar family from the Moldavian territory over Prut, which actively fit into the life of Bessarabia after the annexation. Documents submitted to the Commission instituted to verify the boyar social rank had proved that indeed the representatives of the Măcărescu belong to the social category of the nobles, being descendants of Mihail Măcărescu, a royal cleric. During the nineteenth century the representatives of this family fought for the confirmation and the reconfirmation of the title of nobility. We also can conclude that the Măcărescu family members had pretty large properties, have held various positions in the Russian imperial administration. In addition they were actively involved in the social life of Bessarabia. In conclusion we can see that Măcărescu family history contributed to the building of Bessarabia in the nineteenth century along with other aristocratic families and the entire population of the territory between the Prut and Dniester.